

4. Мисонжников Б. Я. Отражение действительности в тексте. Основы творческой деятельности журналиста: учебник для студ. вузов по спец. «Журналистика» / ред. С. Г. Корконосенко. Санкт-Петербург: Знание: СПБИНВЭСЭП, 2000. С. 95–124.
5. Михайлин І. Л. Основи журналістики: підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2011. 496 с.
6. Почепцов Г. Г. Теория коммуникации. Киев: Ваклер, 2001. 656 с.
7. Володина С. В. Тексты в коммуникационной системе Паблик Рилейшнз: дис. ... канд. филол. наук: 10.01.10. / Московский гос. ун-т им. М. В. Ломоносова. Москва, 2007. 158 с.
8. Шарабарина Н. Э. Коммуникации в системе «Паблик Рилейшнз»: модели функционирования и типологические характеристики текстов: дис... канд. филол. наук: 10.01.10 / Московский гос. ун-т им. М. В. Ломоносова. Москва, 2004. 200 с.
9. Jacobs G. Self-reference in press releases. *Journal of Pragmatics*. 1999. Vol. 31. No. 2. P. 219–242.
10. Bell A. *The Language of the News Media*. Oxford: Blackwell, 1999. 277 p.
11. Имшинецкая И. Я. Креатив в рекламе. Москва: РИП-Холдинг, 2002. 172 с.

УДК: 378.9:338.48:796.5

ОСОБЛИВОСТІ ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНОГО ЗМІСТУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІЗ ТУРИЗМОЗНАВСТВА В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Віндюк А. В., д. пед. н., професор

*Запорізький національний технічний університет,
вул. Жуковського, 64, м. Запоріжжя, Україна*

vindykktgg@mail.ru

У статті проаналізовано теоретичне та нормативно-законодавче підґрунтя практико-орієнтованого змісту професійної підготовки майбутніх фахівців із туризмознавства в закладах вищої освіти. На основі опрацювання наукових, педагогічних робіт з урахуванням особливостей майбутньої професійної діяльності досліджуваних фахівців визначено мету, завдання, охарактеризовано специфіку практико-орієнтованого навчання майбутніх фахівців із туризмознавства в закладах вищої освіти. Викладено особливості реалізації практико-орієнтованого змісту освітнього процесу майбутніх фахівців із туризмознавства в закладах вищої освіти.

Ключові слова: майбутній фахівець з туризмознавства, професійна підготовка, практико-орієнтоване навчання, туризм, зміст професійної підготовки.

ОСОБЕННОСТИ ПРАКТИКО-ОРИЕНТИРОВАННОГО СОДЕРЖАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ ПО ТУРИЗМОВЕДЕНИЮ В УЧРЕЖДЕНИЯХ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ

Віндюк А. В.

*Запорожский национальный технический университет,
ул. Жуковского, 64, г. Запорожье, Украина*

vindykktgg@mail.ru

В статье проанализированы теоретическая и нормативно-законодательная база практико-ориентированного содержания профессиональной подготовки будущих специалистов по туризмоведению в учреждениях высшего образования. На основе изучения научных, педагогических работ, с учетом особенностей будущей профессиональной деятельности исследуемых специалистов в современных условиях рынка, определены

цели, задачи, охарактеризована специфика практико-ориентированного обучения будущих специалистов по туризмоведению в учреждениях высшего образования. Изложены особенности реализации практико-ориентированного содержания образовательного процесса будущих специалистов по туризмоведению в учреждениях высшего образования.

Ключевые слова: будущий специалист по туризмоведению, профессиональная подготовка, практико-ориентированное обучение, туризм, содержание профессиональной подготовки.

FEATURES OF PRACTICE-ORIENTED CONTENT OF PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE MASTERS OF TOURISM IN HIGHER EDUCATIONAL

Vinduk A. V.

*Zaporizhzhya National Technical University,
Zhukovsky str., 64, Zaporizhzhya, Ukraine*

vindykktgg@mail.ru

The article analyzes the theoretical and normative-legislative basis of the practical-oriented content of the professional training future masters in tourism studies studies in higher education institutions. On the basis of elaboration of scientific, pedagogical works and peculiarities of future professional activity of the researched specialists, the purpose, tasks, characterization of the specificity of the practical training future masters in tourism studies studies in institutions of higher education is defined. The peculiarities of the practical-oriented content of the educational process future masters in tourism studies studies in higher education institutions are presented.

Key words: future masters of tourism, professional training, practical training, tourism, content of professional training.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями.

Туризм як сфера професійної діяльності отримав свій розвиток відносно недавно. Проте на сьогодні туризм усе більше набуває стрімкого розвитку, ця сфера є однією із найпоширеніших, провідних й найефективніших форм господарської діяльності кожної країни світу. Туризм динамічно змінюється й зростає, поширюються його нові види діяльності, нові місця призначення, нові технології, нові туристичні ринки.

Інтегрування у світову систему туризму й гостинності вимагає переходу українських туристичних підприємств на світові стандарти обслуговування, зміни форм організації та управління в готельно-ресторанному й туристичному бізнесі. Розквіт туристичної індустрії як однієї з провідних галузей ринкової економіки неможливо без освічених фахівців, здатних враховувати різні компоненти формування попиту та пропозиції на ринку туристичних і готельних послуг, сезонні, тимчасові й випадкові чинники, передбачувати й прогнозувати розвиток туризму.

Значущість і необхідність вивчення шляхів оптимізації процесу підготовки майбутніх фахівців із туризмознавства до здійснення ефективної професійної діяльності зумовлені тим, що сьогодні туризм є глобальним світовим явищем, динаміка розвитку якого вражає світове суспільство. Головні вимоги, по-перше, зумовлені своєрідним багатопрофільним характером туристичної діяльності, що, звичайно, потребує фахівців різних професій, спеціальностей, кваліфікацій на різних рівнях цієї індустрії; по-друге, – оновленими відповідно до світового туристичного ринку технологіями підвищення якості надання туристичних послуг; аналізу, планування, організації та прогнозування розвитку туристичної індустрії; сучасними методами обслуговування туристів відповідно до їх потреб, що, безперечно, диктує закладам вищої освіти впровадження оновлених, сучасних форм, методів, засобів, інноваційних технологій, педагогічних нововведень, спрямованих на підвищення ефективності та якості підготовки майбутніх фахівців із туризмознавства до професійної діяльності.

Специфіка професійної діяльності в туристичній галузі проявляється в особливих вимогах до практичної підготовки майбутніх фахівців цього напрямку. Тому питання з'ясування гармонійного співвідношення академічного навчання та практики на туристичних підприємствах у процесі професійної підготовки в закладах вищої освіти, обґрунтування й розроблення адекватних практико-орієнтованих форм і методів підготовки майбутніх фахівців з туризму є важливими й своєчасними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано вирішення цієї проблеми і на які спирається автор.

Нормативним підґрунтям для дослідної роботи з означеної нами проблеми слугує Закон «Про вищу освіту» [4], а також Указ Президента України «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» [5], у якому визначено, що модернізація і розвиток освіти повинні набути випереджального безперервного характеру, гнучко реагувати на всі процеси, що відбуваються в Україні та світі. Підвищення якісного рівня освіти має бути спрямовано на забезпечення економічного зростання держави та розв'язання соціальних проблем суспільства, даліше навчання і розвиток особистості. Якісна освіта є необхідною умовою забезпечення сталого демократичного розвитку суспільства. І далі в документі підкреслюється, що для здійснення стабільного розвитку і нового якісного прориву в національній системі освіти необхідно забезпечити: залучення роботодавців до співпраці з вищими навчальними закладами, зокрема до участі в розробленні стандартів вищої освіти, організації проходження практики студентами, вирішенні питань надання першого робочого місця випускникам [5].

Питанням практико-орієнтованого навчання присвячені праці науковців: А. О. Вербицького, О. І. Котикової, Г. О. Ковальчук, І. М. Колегаєва та ін. Розгляд наукових праць підтверджує, що більшість учених пропонує досліджувати практико-орієнтований підхід як опорний компонент процесу професійної підготовки майбутніх фахівців, що надає можливість побудувати умови для формування певних, необхідних для майбутньої роботи компетенцій на основі взаємної інтеграції академічного навчання та професійної діяльності студентів.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячена стаття. Формулювання цілей статті (постановка завдання).

Мета статті – дослідження особливостей й обґрунтування практико-орієнтованого змісту професійної підготовки майбутніх фахівців із туризмознавства в закладах вищої освіти.

Основні завдання дослідження:

1. Наукове обґрунтування практико-орієнтованого змісту професійної підготовки майбутніх фахівців із туризмознавства в закладах вищої освіти в сучасній педагогічній теорії.
2. З'ясування особливостей реалізації практико-орієнтованого змісту професійної підготовки майбутніх фахівців із туризмознавства в освітньому процесі закладів вищої освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів.

На основі теоретичного аналізу з обраної проблеми дослідження можливо констатувати, що на сьогодні існує певне протиріччя, сутність якого полягає в тому, що, з одного боку, вимоги роботодавців до практичної підготовки випускників туристичного напрямку зростають, з іншого – у системи практичної роботи закладів вищої освіти та в теорії й методиці професійної освіти відсутні науково обґрунтовані зміст, методи і форми практико-орієнтованого навчання студентів, що відповідали б сучасним вимогам туристичного ринку праці щодо підготовки фахівців із туризму.

Означені протиріччя окреслюють необхідність вирішення питань, як-от: якими мають бути зміст і структура практико-орієнтованої підготовки випускників туристичного напрямку відповідно до сучасних вимог туристичного ринку праці.

Актуальність цього дослідження визначається також і тим, що сучасні заклади вищої освіти повинні знаходити нові шляхи, нові форми взаємодії з роботодавцями – фахівцями з туризму, оскільки зв'язки «заклад вищої освіти - підприємство», що забезпечували б повноцінну практичну підготовку студентів, є недостатніми. Тож, у нових соціально-економічних умовах необхідними вбачаються нові підходи до практичної підготовки студентів туристичного напрямку.

Необхідно акцентувати, що впровадження практико-орієнтованого підходу в освітній процес вимагає створення викладачами середовища, у якому студенти мають можливість проявити та

реалізувати особистий інтерес до пізнання, перетворити його в усвідомлену потребу в саморозвитку, власну професійну та соціальну адаптацію.

Як підтверджує теоретичний аналіз та особистий педагогічний досвід, більшість випускників туристичного напрямку зазнають труднощів у виконанні функцій практико-орієнтованого характеру, що позначається на збільшенні процесу їх адаптації в реальному професійному середовищі туристичної індустрії. Випускники туристичного напрямку вважають свій рівень підготовки недостатнім в таких сферах професійної діяльності, як: організаційна, комунікативна, сфера проектування та розроблення туристичних маршрутів.

Отже, професійна діяльність оперує компетенціями, оскільки саме майбутня професія зумовлює необхідні компетентності або компетенції, якими має володіти майбутній фахівець для виконання професійних завдань. Мотиви ж, установки, знання, уміння, навички та якості входять до структури компетентності особистості фахівця.

Зазначимо, що стосовно компетенцій фахівця туристичного напрямку учений Є. В. Пархоменко до структури професійної компетентності фахівця з готельного господарства визначив такі ключові компетенції, як:

- особистісні (володіння здатністю налагоджувати персональні стосунки);
- основні (володіння теоретичними знаннями стосовно надання базового стандарту послуг);
- спеціальні (володіння практичними спеціальними уміннями і навичками надання послуг відповідно до посади) [3, с. 137].

Важливим є також дослідження Н. П. Степанець, у якому вчена до професійних компетенцій освітнього рівня «бакалавр» спеціальності «Туризм» залучає такі компетенції, як:

- теоретико-технологічні – наявність системи професійних знань, спроможність інтеграції знань у нових ситуаціях, здатність до ефективних розв'язань традиційних та нетрадиційних завдань, самостійно одержувати інформацію, постійно підвищувати освітній рівень;
- виробничо-технологічна – здатність планувати технологічні процеси, використовувати досвід інших, володіння інформаційними технологіями;
- соціально-комунікативна – готовність до взаєморозуміння та взаємодії в комунікації та стосунках, здатність до обговорення та прийняття спільних рішень, здатність брати відповідальність за їх реалізацію на себе, здатність уникати конфліктів, толерантно розв'язувати їх між іншими учасниками виробничого колективу [6].

Також фаховими компетенціями студентів освітнього рівня «магістр» освітньої програми «туризмознавство», крім набутих на базі професійних компетенцій бакалавра, з точки зору вченої, є:

- проектна компетенція – здатність до проектування туристичного продукту, технологічних процесів, до розробки стратегії інвестиційної діяльності підприємства тощо;
- дослідницька компетенція – здатність виявляти та формулювати проблеми дослідження, спроможність досліджувати та вдосконалювати об'єкти та засоби інженерної праці, формулювати грамотно обґрунтовані висновки щодо одержаних результатів дослідження;
- організаційно-управлінська компетенція – здатність раціонально організувати рентабельне виробництво та керувати ним;
- соціально-методична компетенція – професійна мобільність, творчий підхід до роботи з колективом, знання основ конфліктології, здатність суміщення власних інтересів та потреб підприємства і суспільства, здатність до постійного підвищення освітнього рівня, потреба в актуалізації й реалізації власного потенціалу, здатність точно й коректно передавати знання, формулювати вимоги, завдання підлеглим тощо [6].

Отже, підтримуючи думки науковців, вважаємо, що необхідними компетенціями майбутніх фахівців із туризмознавства є: організаційна, управлінська, соціально-методична, дослідницька, комунікативна.

З огляду на зазначене, вважаємо, що зміст навчання майбутніх фахівців із туризмознавства в закладах вищої освіти має вибудовуватись з урахуванням посилення практико-орієнтованого навчання відповідно до умов реальної професійної діяльності, що надасть можливість

ефективно сформувати необхідні компетенції фахівця з туризму для його конкурентоспроможності та гарантованого працевлаштування в туристичній індустрії.

З огляду на практико-орієнтований підхід до навчання, соціальна дійсність постає як сукупність людських практик, навичок, умінь, способів дії, звичаїв, сформованих у певній культурі, у яких представлено її конкретний зміст і сенс. Підкреслимо, що будь-яка практика є упорядкованою сукупністю реальних дій, знань, навичок і вмінь, сконцентрованих у певних точках соціального простору в межах виконання людиною певних соціальних ролей. Лише в той час, коли людина оволодіває набором практичних дій, представлених у певній сфері, вона набуває своєї соціальної визначеності, соціального статусу. Тому застосування практико-орієнтованого підходу до навчання майбутніх фахівців із туризмознавства надає можливість розуміти їх практичну діяльність як суб'єкт-об'єктну взаємодію, наслідком якої є зміни в самому суб'єкті, а соціальна дійсність постає як сукупність практик особистості студента (уміння, навички, способи дії, звичаї) й віддзеркалює її визначений зміст: оволодіваючи системою практичних дій, майбутній фахівець набуває своєї соціальної визначеності в соціокультурному та туристичному просторі.

Зазначимо, що зміст практико-орієнтованого навчання майбутніх фахівців із туризмознавства в закладах вищої освіти включає: теоретичну складову (лекції, семінари, самостійну роботу студентів, індивідуальну діяльність, курсове та дипломне проектування, роботу з інформацією з туризму); практичну складову (практичні та семінарські роботи, ігрові й активні професійно спрямовані форми і методи навчання, навчальну і виробничу практики, стажування, виконання студентами туристичних проектів спільно з викладачами закладів вищої освіти та фахівцями туристичної індустрії під час проходження практики й стажування на туристичних підприємствах).

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у заданому напрямі.

Отже, теоретичний аналіз із проблеми дослідження, визначення особливостей професійної діяльності в сучасних умовах туристичної індустрії; вивчення й узагальнення думок роботодавців, фахівців туристичних підприємств, щодо вимог до підготовки конкурентоспроможних випускників туристичного напрямку; спостереження за навчально-виховним процесом студентів, аналіз навчально-методичних матеріалів, організаційно-педагогічних умов, вивчення структури змісту, засобів, форм і методів навчання надали можливість констатувати про необхідність посилення практико-орієнтованого навчання у професійній підготовці майбутніх фахівців із туризмознавства в закладах вищої освіти України відповідно до вимог туристичного ринку праці. З'ясовано, що вибудовування практико-орієнтованого змісту навчання майбутніх фахівців із туризмознавства відповідно до сучасних умов туристичної індустрії надасть можливість студентам опанувати необхідні компетенції для ефективного виконання професійних завдань у реальних умовах туристичного ринку праці, гарантує їхнє працевлаштування й кар'єру впродовж життя.

Перспективи подальших досліджень убачаємо в опрацюванні інших аспектів професійної підготовки майбутніх фахівців туристичного напрямку в закладах вищої освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андреев А.Л. Компетентностная парадигма в образовании: опыт философско-методологического анализа. *Педагогика*. 2005. №4. С. 18–27.
2. Вербицкий А.А. Активные методы обучения в высшей школе: контекстный подход. Москва: Высшая школа, 1991. 204 с.
3. Пархоменко Є.В. Професійні компетенції сучасних керівних кадрів сфери туризму України. *Економіка і держава*. Київ, 2011. № 7. С. 135–137.
4. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 16.04.2017. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 15.10.2017).

5. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. Указ Президента України від 25.06.2013. № 344/2013 URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/344/2013> (дата звернення: 22.11.2017).
6. Степанець Н. П. Професійні компетенції фахівців для сфери туризму. Географія та туризм. 2013. Вип. 24. С. 131-137. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gt_2013_24_20 (дата звернення: 13.10.2017).

УДК 792.071.2.028:793.34(477)

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ МАЙБУТНІХ АКТОРІВ ЗАСОБАМИ ПЛАСТИЧНОЇ ІМПРОВІЗАЦІЇ

Гончаренко Ю. В., к. пед. н, доцент

*Запорізький національний університет,
вул. Жуковського, 66, м. Запоріжжя, Україна*

julananagoncharenko@gmail.com

Зміст статті полягає в дослідженні проблеми формування творчого потенціалу майбутніх акторів засобами пластичної імпровізації. Розглянуто науково-теоретичні та мистецтвознавчі підходи до означеної проблеми. Визначено зміст, форми та методи пластичної імпровізації, що спрямовані на формування творчої активності майбутніх акторів.

Ключові слова: пластика, імпровізація, танець, творча активність, майбутні актори.

ФОРМИРОВАНИЕ ТВОРЧЕСКОЙ АКТИВНОСТИ БУДУЩИХ АКТЕРОВ СРЕДСТВАМИ ПЛАСТИЧЕСКОЙ ИМПРОВИЗАЦИИ

Гончаренко Ю. В.

*Запорожский национальный университет,
ул. Жуковского, 66, г. Запорожье, Украина*

julananagoncharenko@gmail.com

Содержание статьи состоит в исследовании проблемы формирования творческого потенциала будущих актеров средствами пластической импровизации. Рассмотрены научно-теоретические и искусствоведческие подходы к данной проблеме. Определено содержание, формы и методы пластической импровизации, которая направлена на формирование творческой активности будущих актеров.

Ключевые слова: пластика, импровизация, танец, творческая активность, будущие актеры.

FORMATION OF CREATIVE ACTIVITY OF FUTURE ACTORS BY MEANS OF PLASTIC IMPROVISATION

Goncharenko J. V.

*Zaporizhzhya National University,
Zhukovsky str., 66, Zaporizhzhya, Ukraine*

julananagoncharenko@gmail.com

The content of the article is to study the problem of forming the creative potential of future actors by means of plastic improvisation. The scientific-theoretical and art-study approaches to the identified problem are considered. It is determined that the content, forms and methods of plastic improvisation aimed at forming the creative activity of future actors. It is noted that creative activity is a feature of personality, which is manifested in the process of creating her material and spiritual values, which are distinguished by novelty, originality, uniqueness. The creative activity of personality is determined by his abilities, motives and skills. Thanks to these factors, the introduction of plastic improvisation in the process of training actor staff will ensure the development of their creative activity. The main aspects of dance improvisation: artistic (plastic, facial expressions, poses, gestures, pantomime), and internal (figurativeness, individuality, emotionality). It is proved that one of the factors of dance plastics, with the help of which the creative development of performers is carried out, is classical dance. Using the basics of classical dance in the educational process for the preparation of actors will enable them to develop the plasticity of movements, gestures, coordination of the body, which in turn will become the basis for improvisational movement manifestations. In